

Прва основна школа краља Петра II у Ужицу

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
предмета географија за 8. разред
за период 2021-2022. година**

Напомена: Све евентуалне корекције програма наставе и учења географије биће праћене и евидентирани кроз месечне планове и дневне припреме или на неки други одговарајући начин у складу са природом корекције.

Назив предмета: ГЕОГРАФИЈА

Разред осми

Годишњи фонд часова: 68

Недељни фонд 2 часа

Циљеви основног образовања и васпитања

ЗОСОВ

Члан 21.

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Циљ наставе и учења предмета: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА

ОБЛАСТ / ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА	СТАНДАРДИ
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	5										3	2	5	ГЕ.1.1.3.,ГЕ.1.4.1.,ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3.,ГЕ.2.1.4.,ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1.,ГЕ.3.4.3.
2.	ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	3	8	8	3							18	4	22	ГЕ.1.1.3.,ГЕ.1.4.1.,ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3.,ГЕ.2.1.4.,ГЕ.2.2.2. ГЕ.2.4.1.,ГЕ.3.1.1.,ГЕ.3.2.2. ГЕ.3.4.1.
3.	ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ				5	4	7	6				18	4	22	ГЕ.1.1.3.,ГЕ.1.4.1.,ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2.,ГЕ.1.4.1.,ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3.,ГЕ.2.1.4.,ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1.,ГЕ.3.3.1.,ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.1.
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ							4	6			8	2	10	ГЕ.1.1.3.,ГЕ.1.4.1.,ГЕ.2.1.2.ГЕ.2.1.3.,ГЕ.2.1.4.,ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1.,ГЕ.3.4.1.
5.	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА								1	1		1	1	2	ГЕ.1.1.3.,ГЕ.1.3.1.,ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.1.,ГЕ.2.1.2.,ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4.,ГЕ.2.3.1.,ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1.,ГЕ.3.2.2.,ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2.,ГЕ.3.4.1.
6.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ									4		2	2	4	ГЕ.1.1.3.,ГЕ.1.4.1.,ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3.,ГЕ.2.1.4.,ГЕ.2.3.1. ГЕ.3.1.1.,ГЕ.3.4.1.

УКУПНО	8	8	8	8	4	7	10	7	5+3*	0	50	15+3*=18	65+3*=68	
--------	---	---	---	---	---	---	----	---	------	---	----	----------	----------	--

* За систематизацију градива на крају школске године остављена су три часа.

СТАНДАРДИ

Основни ниво

ГЕ.1.1.3.препознаје и чита географске и допунске елементе карте

ГЕ.1.3.1.познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.3.2.дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и гране

ГЕ1.4.1препознаје основнеприродне и друштвенеодлике наше државе

Средњи ниво

ГЕ.2.1.2одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3.препознаје и објашњава географске чињенице,објекте,појаве и процесе и односе који су представљени моделом,сликом,графиком,табелом,шемом

ГЕ.2.1.4.приказује понуђене географске податке на некој карти картографским средствима,графиком,табелом,шемом

ГЕ.2.3.1.разликује и објашњава кретање(природно и механичко) и структуре становништва

ГЕ.2.4.1.описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њенегеографске регије

Напредни ниво

ГЕ.3.1.1.доноси закључке о просторним и каузалним везама географских чињеница, објеката,појава и процеса, односа на основу анализе географске карте

ГЕ.3.2.2.објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту,обнову и унапређивање

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе(просторне и каузалне,директне и индиректне) изаконитости (опште ипосебне) у нашој земљи и умеда издвоји географске регије

Редни број	Предметни исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Тема/област	Садржаји	Опште међупре- дметне компете- нције	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)
1.	-анализира тематске карте и статистичке податке и графички их	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ	Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси.	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама	За достизање исхода: ученик ће бити у стању да одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије, потребно је објаснити етимолошко значење термина Србија, симболе отаџбине, детерминанте и компоненте географског положаја, њене границе, облик и величину територије. На почетку наставне теме, указати на то да на географски

	<p>приказује; -одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем; -учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; -анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије.</p>	СРБИЈЕ	<p>Географски положај Србије. Историјско-географски развој Србије. Симболи Србије. Границе и проблеми пограничних крајева..</p>	<p>Комуникација Естетичка компетенција Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Одговоран однос према здрављу</p>	<p>положај Србије утиче поливалентност, контактност и транзитност њене територије у смислу спајања и прожимања различитих елемената географског простора, који су одговорни за развој, организацију, функционисање и трансформацију територије. Објаснити да су детерминанте и компоненте географског положаја, мењајући кроз историју неке од функција, утицале на промене значаја коју је Србија имала у историји и коју има данас. Објаснити ученицима да географски положај Србије може бити апсолутан и релативан. Истаћи да је апсолутан географски положај Србије егзактан јер су у питању географске координате (математичко-географске) и природни фактори. На основу тога издвојити две компоненте апсолутног географског положаја: математичко-географску и физичко-географску. Такође, издвојити и компоненте релативног географског положаја: културно-географску, политичко-географску, саобраћај-но-географску и економско-географску. Објаснити ученицима да је територија Србије повезана и интегрисана, да њена тродимензионалност подразумева копно, ваздушни простор изнад копна и Земљину унутрашњост испод копна, као и да је њен квалитет дефинисан економским параметрима који зависе од квалитета и квантитета природних ресурса, као што су на пример, плодност земљишта, рудно богатство, однос обрадивих и необрадивих површина и биолошка разноврсност.</p> <p>За достизање исхода: ученик ће бити у стању да анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије, важно је издвојити граничне прелазе Србије према суседним државама и објаснити централно језгро – колевку државне идеје, центар интеграције и фактор кохезије њене територије. Овај садржај треба реализовати у складу са одговарајућим садржајима из историје. Пожељно је избегавати фрагментарно учење историјских чињеница везаних за промене величине територије Србије јер то има најкраће трајање у памћењу, већ их треба повезати са утицајем историјских догађаја на савремени географски развој, чиме се постиже најјачи трансфер у стицању других знања и вештина. Поред тога, објаснити како различите историјске околности и економска развијеност утичу на динамичне промене у географском простору Србије. У циљу подстицања толеранције код ученика, указати на постајање различитих етничких и културних група у пограничним територијама Србије. Оспособити ученике да израђују тематске карте о Географском положају, границама и величини територије Србије користећи неме карте, на којима се могу издвојити различити садржаји везани за ову наставну тему.</p>
2.	<p>-учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; -анализира тематске карте и</p>	ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	<p>Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка</p>	<p>Ученик ће бити у стању да опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије, кључно је да у светлу теорије литосферних плоча ученик опише геотектонски положај и геотектонску рејонизацију Србије сагледавањем односа Евроазијске и Афричке литосферне плоче, објасни механизме настанка и обликовања рељефа на простору Србије и именује значајне морфоструктурне облике рељефа у Србији. Даљом операционализацијом исхода ученик ће бити у стању да препозна и наведе облике рељефа који настају тектонским покретима вулканизмом, објасни процес настанка земљотреса и наведе најугроженије зоне и изведе закључке о појави савременог сеизмизма као и одсуство активног вулканизма на територији Србије. Наставници могу упознати ученике са мрежом сеизмолошких станица Србије и различитим</p>

<p>статистичке податке и графички их приказује; -описује узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; -класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; -анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; -класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; -наводи начине коришћења вода Србије; -препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; -доведе у везу распрострањеност</p>		<p>Падински процес и и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода. Земљишта Србије. Распрострањено ст биљног и животињског света.</p>	<p>компетенција Сарадња Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу</p>	<p>начинима прикупљања података о турсној активности на подручју Србије у реалном времену, размени података са земљама у окружењу и компјутерским програмима за аутоматско лоцирање и извештавање.</p> <p>Исход: ученик ће бити у стању да класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне. Кроз овај исход ученика треба упознати са генетским и основним морфолошким типовима рељефа као и њиховом распрострањеношћу уз помоћ географске карте Србије. Исход је остварен уколико је ученик у стању да опише деловање унутрашњих и спољашњих сила на постанак и обликовање рељефа Србије, да наведе и опише примере облика рељефа помоћу географске карте, графичких приказа и фотографија.</p> <p>Исход: анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије. За остваривање овог исхода неопходно је да ученик самостално користи климатолошке податке који се односе на температуру и падавине изабраног места. Климатолошки подаци могу се преузети из метеоролошких годишњака који су доступни на сајту Републичког хидрометеоролошког завода Србије (РХМЗС). Да би анализирао просторну и временску дистрибуцију наведених података, неопходно је да самостално конструише климадијаграме бар два места између којих постоји значајна разлика у надморским висинама. Поред ових климатских елемената, ученика треба упознати и са ветровима и инсолацијом. Просторну и временску дистрибуцију температура, падавина и ветрова треба повезати са климатским факторима који условљавају њихово формирање. Као последица просторне и временске дистрибуције вредности климатских елемената на простору Србије издвајају се одређене климатске области. Да би се исход остварио, неопходно је да ученик: наведе климатске елементе, опише просторну и временску дистрибуцију температуре ваздуха и падавина на територији Србије, наведе и оцени значај климатских фактора, издвоји климатске области на територији Србије.</p> <p>Да би се остварио исход: класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије и наводи начине коришћења вода Србије, ученику би требало указати на постанак, еволуцију распрострањеност река, језера, подземних вода и термоминералних извора на територији Србије. Упознати га са основним хидрографским карактеристика река Србије, чије груписање би се извршило према припадајућем морском сливу. Анализа водних режима, на најједноставнијем нивоу, подразумевала би уочавање максималних и минималних водостаја и протицаја на рекама, као фактора који доводе до њихове појаве. Ученик треба да опише стања екстремних водостаја и протицаја (сува речна корита, поплава) као и последице које оне остављају на човека, привреду и животну средину.</p> <p>Да би се остварио исход, неопходно је да ученик: наведе највеће реке Црноморског, Јадранског и Егејског слива, процени време појаве минималних и максималних водостаја на рекама, разликује језера по начину постанка, опише еволуцију језерских басена, лоцира термоминералне изворе, опише врсте и значај подземних вода за водоснабдевање, утврди везу између доступности</p>
---	--	--	---	---

	биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора.				<p>воде и лоцирања одређених привредних делатности и објеката.</p> <p>Да би се постигао исход: препознаје ефекте утицаја физичкогеографских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода, наставник ставља акценат на интеракцију природе и друштва и указује ученицима да се људско друштво не може посматрати независно од природног окружења. За ученика је важно да зна шта доводи до формирања природне непогоде, да ли како човек може да стимулише њено формирање, где су природне непогоде распрострањене на простору Србије, као и да зна како да поступи у случају да је изложен њиховом дејству. Уз помоћ наставника, родитеља као и самосталног прикупљања података уче-ник треба да се упозна са природним непогодама које се дешавају могу се десити или су се десиле у његовом непосредном окружењу: простори у Србији изложени дејству земљотреса, клизишта, одрона, атмосферских непогода (олуја, град, екстремне температу-ре), полава и бујица.</p> <p>Да би се постигао исход: доведе у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора, кључно је објаснити да су ареали биљних и животињских врста детерминисани рељефом, земљиштем, климом, присуством воде и другим факторима. Неопходно је да ученици сагледају просторну дистрибуцију животињских врста, травнатих области, шумских ареала и њихов састав, као и ефекте које остварују у интеракцији са осталим природним и друштвеним објектима у простору. Да би се овај исход остварио, потребно је да ученик: наведе основне типове земљишта, разликује вертикални и хоризонтални распоред вегетације, класификује фауну у односу на тип средине (фауна копнених вода, фауну копна; шумска и нешумска подручја), наведе како људске активности утичу на фрагментацију и смањење ареала биљних и животињских врста и појаву ендемских врста.</p>
3.	-учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; -анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; -објашњава популациону динамику становништва	ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	Кретање броја становника и њихов просторни размештај. Природно кретање. Миграциони процеси. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика.	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Сарадња Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу	<p>У оквиру области/теме <i>Друштвено-географске одлике Србије</i> предвиђено је да се обрађују садржаји о становништву, насељима привреди Србије. Њима се продубљују ученичка знања из области друштвене географије која су стекли у шестом разреду основног образовања и васпитања и иста примењују у конкретном просторном контексту, Републици Србији и локалној средини.</p> <p>За достизање исхода: <i>ученик ће бити у стању да објашњава популациону динамику становништва Србије</i>, акценат треба ставити на објашњење кретања броја становништва по подацима пописа (предлог је да временски обухват буде након Другог светског рата), природног прираштаја и миграција. Наставници треба да упознају ученике са изворима података о становништву (попис, матична статистика, други извори) и да их науче како се ови подаци користе и тумаче. Веома је важно да се у том смислу оствари корелација са наставом историје (ратови, историјске миграције, итд.). Тамо где постоје техничке могућности, ученици могу да користе пописне податке у електронском облику доступне на интернет сајту Републичког завода за статистику, да део тих података представљају на тематским картама, графички и табеларно.</p> <p>Наведени исход се операционализује кроз проверу остварености следећих исхода код ученика: наводи изворе података о становништву, наводи компоненте демографског развоја, проналази податке о броју становника,</p>

	<p>Србије: -кретање броја становника, природни прираштај и миграције; -изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи; -изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике; -израђује и анализира графичке приказе структура становништва; -објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; -уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај</p>		<p>Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови. Урбанизација и проблеми урбаног развоја. Београд. Природни ресурси и привредни развој. Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај и географски простор. Туризам и трговина. Делатности кварталног сектора.</p>		<p>наталитету, морталитету, миграцијама становништва Србије и локалне средине, објашњава временску просторну динамику становништва Србије и локалне средине, користи тематске карте и графичке приказе у објашњавању популационе динамике становништва Србије и локалне средине, приказује на тематским картама, графичким приказима и табеларно популациону динамику становништва Србије и локалне средине.</p> <p>Достизање исхода: <i>изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи</i>, непосредно се надовезује на реализацију претходног исхода. Овде је неопходно да ученик увиди како се (макро) регионалне тенденције у природном прираштају и миграцијама одражавају на биолошке, економске и социјалне структуре становништва Србије. Наведени исход се операционализује кроз проверу остварености следећих исхода: ученик наводи биолошке, економске и социјалне структуре становништва, ученик објашњава утицај рађања и умирања на биолошке, економске и социјалне структуре становништва у Србији и локалној средини, ученик објашњава утицај досељавања одсељавања на структуре становништва у Србији, ученик објашњава промене у структурама становништва Србије и локалне средине као резултат садејства природног кретања и миграција.</p> <p>Исход <i>израђује и анализира графичке приказе структура становништва</i> јако је важан у функционалном домену. Овде до изражаја долази захтев да ученик самостално проналази податке о структурама становништва који су доступни у аналогном и дигиталном облику те да их на часовима и код куће за домаће задатке приказује у виду полно-старосних пирамида, графикона, дијаграма и тематских карата (картодијаграма). Садржаји везани за овај исход могу се реализовати применом различитих облика рада (индивидуални, рад у пару, рад у групи) и своју пуну примену проналазе у изради истраживачких пројеката, најбоље везано за локалну средину.</p> <p>Исход ученик изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике даље се надовезује на претходне. Ученици на овом узрасту већ имају и интуитивна и појмовна знања броју, кретању (природном прираштају, миграцијама) и структурама становништва и способни су да увиђају последице смањења броја становника, исељавања људи из села и мањих градова, интензивног прилива становништва у Београд, исељавања у иностранство, итд. Ова тематика је интересантна за организацију дебата и дискусија, трибина и радионица које би могле да се организују у сарадњи са експертима из локалне заједнице (лекари, социјални радници, психолози, демографи, запослени у јединицама локалне самоуправе задужени за социјална питања, итд.).</p> <p>Наведени исход се операционализује тако да ће ученик бити у стању да: дефинише појам популационе политике; наводи различите типове популационе политике; објашњава којим популационим политикама се решавају различити демографски проблеми; предлаже примену мера популационе политике с обзиром на актуелне демографске проблеме у Србији и локалној средини.</p> <p>Достизање исхода: објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи, захтева да се са ученицима обраде садржаји везани за настанак насеља у нашој земљи, село и руралне процесе (депопулација, деаграризација, сенилизација, гашење сеоских</p>
--	--	--	--	--	--

	<p>природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи;</p> <p>-доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи;</p> <p>-препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине.</p>				<p>насеља, псеудоурбанизација, итд.), основне одлике градова, њихове функције и гравитациони утицај, унутрашњу структуру градова и односе са околним простором. Неопходно је посебну пажњу посветити процесу урбанизације и главним урбаним проблемима. Ова целина се завршава упознавањем са Београдом, главним градом Србије, његовим географским положајем, историјско-географским и функционалним развојем.</p> <p>Наведени исход се операционализује тако да ће ученик бити у стању да: наводи насеља у нашој земљи; објашњава утицај природних и друштвених фактора који су довели до настанка и развоја првих градова у нашој земљи; дефинише и врши класификацију сеоских и градских насеља по различитим обележјима; описује процесе трансформације сеоских и градских насеља; објашњава условљеност процеса деаграризације и урбанизације; објашњава везу демографских и насеобинских процеса у Србији и локалној средини.</p> <p>Исход: уз помоћ карте Србије и свих других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи, доводи ученике у ситуацију да сами проналазе изворе информација о привреди наше земље и локалне средине, да их критички преиспитују, упоређују, уочавају временску динамику и просторне диспаратете економско-географских појава и процеса. Географска карта (општа и тематске карте) је овде незаобилазно наставно средство које ученици користе за извлачење географских закључака, али и за илустрацију резултата својих знања.</p> <p>Исходи: доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи и препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине су најдиректније међусобно повезани. Од ученика се очекује да продубе постојећа и стекну нова знања о утицају пољопривреде, индустрије, саобраћаја, туризма и других привредних делатности на географски простор. Будући да су примери негативног утицаја човека на животну средину доминантни у односу на позитивне, те да се на истицању позитивног утицаја човека на животну средину инсистирало и у нижим разредима, овде је акценат стављен на примере рационалног коришћења енергетских извора и очувања животне средине. На овај начин ученици стичу целовиту слику о сличностима и разликама у функционисању привреде у свету и у нашој земљи, код њих се развија критичко и ди-вергентно мишљење, али и патриотска свест и интеркултуралност.</p>
4.	<p>-учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини;</p> <p>-анализира тематске карте и</p>	<p>ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ</p>	<p>Природна баштина Србије.</p> <p>Културна баштина Србије.</p> <p>Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији.</p>	<p>Компетенција за учење</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Естетичка</p> <p>Одговоран однос</p>	<p>Исход: описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти. Уз помоћ карте и других расположивих извора информација ученици треба да анализирају просторну заступљеност природних и културних објеката у Србији. Остваривање исхода подразумева уочавање разлика културно-историјских целина градског и сеоског типа. Исход је остварљив ако ученик на карти одреди и лоцира заштићена природна и културна добра и наведе примере.</p> <p>Исход: ученик ће бити у стању да процењује важност очувања природне и културне баштине Србије. Ученици кроз овај исход треба да формирају вредносне ставове и развију свест о неговању природних и културних добара.</p>

	<p>статистичке податке и графички их приказује; -описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти.</p>			<p>према околини</p>	<p>Организовањем посета манастирима, музејима, националним парковима изводе се закључци о важности националног и културног идентитета наше земље. Исход је остварљив ако ученик на некој карти различитим картографским методама представи степен заштите природних добара и истакне њихов значај.</p>
5.	<p>-учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; -анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; -препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; -доведе у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора; -кретање броја становника, природни прираштај и миграције; -изводи закључке о утицају популационе</p>	<p>ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА</p>	<p>Појам и географски положај завичаја. Природне карактеристике. Друштвене карактеристике.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Сарадња Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Дигитална Решавање проблема</p>	<p>За достизање овог исхода: ученик ће бити у стању да реализује истраживачки пројекат у локалној средини, препорука је да технике наставника буду усмерене на поучавање и учење путем открића које обухвата прикупљање података од локалног становништва и самостално посматрање објеката и процеса. Организација теренског рада подразумева истраживачки пројектни задатак где наставник у сарадњи са ученицима дефинише тему, циљ и задатак истраживања, објашњава наставне методе, дефинише хипотезе, израђује нацрт истраживања, описује фазе и ток реализације истраживања, одређује релевантне изворе информација, наводи начин обраде података и приказивање добијених резултата кроз вредновање и евалуацију пројекта. Применом пројектне наставе развијају се међупредметне компетенције. Наставник је у обавези да на почетку школске године ученицима да јасна и прецизна упутства о начину реализације пројектне наставе.</p> <p>Након припреме и реализације пројектне наставе ученици ће бити у стању да уоче значај сарадње у тиму за остваривање заједничких циљева, али и да процене сопствена постигнућа. Ученици су оспособљени да прикупљају, обрађују и презентују резултате истраживачког рада током свих фаза реализације пројекта, као и да презентују и промовишу продукте пројекта. За достизање исхода: реализује истраживачки пројекат у локалној средини, неопходно је да ученик познаје методологију истраживачког рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дефинише пројектни задатак; – прикупља податке из различитих извора и на терену; – обрађује податке, приказује их текстуално, табеларно и графички и доноси закључке; – представља резултате истраживачког рада; – описује и вреднује географски положај завичаја; – препознаје, наводи и именује облике рељефа и хидрографске објекте на простору завичаја, објашњава међузависност климе, земљишта и живог света; – истражује и утврђује специфичности природно-географских и друштвено-географских одлика завичаја и доводи их у корелацију; – објашњава утицај одређене структуре становништва на друштвено-економски развој завичаја; – наводи и описује природна богатства и објашњава утицај њиховог искоришћавања;

<p>динамике на структуре становништва; -изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике; -израђује и анализира графичке приказе структура становништва; -објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља; -уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; -доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине; -препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет</p>				<p>– описује структуру привреде и наводи показатеље развијености одређених привредних делатности; – образлаже потребе заштите природне средине; – анализира и предлаже различите мере за унапређење завичаја - примењује географска знања и вештине приликом решавања проблемских ситуација у свакодневном животу; – правилно наводи изворе литературе.</p>
---	--	--	--	---

	животне средине; -описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти.				
6.	-учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; -анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; -објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	Срби у Црној Гори. Срби у БиХ – Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама. Срби у дијаспори	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама и-кација Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка Сарадња Одговоран однос према околини	Исход: ученик ће бити у стању да објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету, операционализује се тако што ће ученик бити у стању да наведе државе и ентитете у којима живе припадници српског народа, наведе број припадника нашег народа у земљама бивше СФРЈ, региону дијаспори, објасни узроке досељавања Срба у различитим историјским периодима, упореди економски, културни и политички положај Срба. Припадници нашег народа исељавали су се из Србије у прошлости у више таласа из различитих разлога (средњо-вековна исељавања и сеобе, миграције пре Другог светског рата, послератна политичка емиграција, економска емиграција од шездесетих до деведесетих година XX века, таласи избеглица и савремена економска емиграција од деведесетих година до данас). Потребно је да се ученици осмог разреда упознају са тиме колико припадника нашег народа живи на тлу бивше СФРЈ, у региону и дијаспори, када су се и зашто досељавали у те државе, какав им је економски, политички и културни статус, којим делатностима се баве, какав им је однос са већинским становништвом тих држава. Закон о дијаспори и Србима у региону дефинише појмове дијаспора и регион као и државе које ти појмови обухватају. Наведеним исходом и наставним садржајем којим се он достиже, достиже се васпитна димензија циља географије као наставног предмета што подразумева неговање вредности мултикултуралности и патриотизма. Етничку хетерогеност становништва Србије, као и вишевековно присуство Срба у региону и дијаспори, треба сагледавати као богатство које најбоље може да се сагледа у склопу наставног предмета географија.

Кључни појмови садржаја: географски положај, границе и величина територије Србије, физичко-географске одлике Србије, друштвено-географске одлике Србије, природна и културна баштина Србије, географија завичаја, Срби у региону и дијаспори.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм оријентисан на процес и исходе учења наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању процеса наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале које ће користити, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и препоручених садржаја, образовних стандарда за крај обавезног образовања, циљева и исхода образовања и васпитања, кључних компетенција за целоживотно учење, предметних и општих

међупредметних компетенција, наставник најпре креира свој годишњи (глобални) план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Наставник има слободу да сам одреди број часова за дате теме у годишњем плану.

Предметни исходи су дефинисани на нивоу разреда у складу са ревидираном Блумовом таксономијом и највећи број њих је на нивоу примене. Редослед исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање циља предмета. Од наставника се очекује да операционализује дате исходе у својим оперативним плановима за конкретну тему, тако да тема буде једна заокружена целина која укључује могућа међупредметна повезивања. У фази планирања и писања припреме за час наставник дефинише циљ и исходе часа.

ПРОЈКТНА НАСТАВА

Пројектна настава ће бити реализована кроз све наставне теме кроз пратећи географију локалне средине. Она треба да помогне ученицима да правилно географски посматрају и уочавају природне и друштвене објекте, појаве и процесе у Србији и локалној средини, чиме ће се подстаћи радозналост код деце и самостално истраживање. Она ће помоћи ученицима да користе статистички материјал који је систематизован у табелама, карте, као и различите изворе знања. Пројектна настава је у циљу достизања исхода који се односе на функционално знање ученика. Ученици ће бити у стању да уоче значај сарадње у тиму за остваривање заједничких циљева, али и да процене сопствена постигнућа. Ученици су оспособљени да прикупљају, обрађују и презентују резултате истраживачког рада током свих фаза реализације пројекта, као и да презентују и промовишу продукте пројекта.

Да би реализовали је истраживачки пројекат у локалној средини, неопходно је да ученик познаје методологију истраживачког рада:

- дефинише пројектни задатак;
- прикупља податке из различитих извора и на терену;
- обрађује податке, приказује их текстуално, табеларно и графички и доноси закључке;
- представља резултате истраживачког рада;
- описује и вреднује географски положај завичаја;
- препознаје, наводи и именује облике рељефа и хидрографске објекте на простору завичаја, објашњава међузависност климе, земљишта и живог света;
- истражује и утврђује специфичности природно-географских и друштвено-географских одлика завичаја и доводи их у корелацију;
- објашњава утицај одређене структуре становништва на друштвено-економски развој завичаја;
- наводи и описује природна богатства и објашњава утицај њиховог искоришћавања;
- описује структуру привреде и наводи показатеље развијености одређених привредних делатности;
- образлаже потребе заштите природне средине;
- анализира и предлаже различите мере за унапређење завичаја
- примењује географска знања и вештине приликом решавања проблемских ситуација у свакодневном животу;
- правилно наводи изворе литературе.

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

Наставник организује час, презентује наставне садржаје ангажујући ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ – презентације, приказе, снимке, прилоге, демонстрирање; подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика;

Ученици активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, показују, примењују, закључују, учествују у тимском и групном раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење и процењивање резултата постигнућа ученика, а у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа знања на коме се ученик налази. Свака активност на часу служи за континуирану процену напредовања ученика. Неопходно је ученике стално оспособљавати за процену сопственог напретка у остваривању исхода предмета.

Како ниједан од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање на тај начин постаје мотивациони фактор за ученике. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

На почетку школске године наставници географије треба направити план временске динамике и садржаја оцењивања знања и умења (процењивања постигнућа) ученика водећи рачуна о адекватној заступљености сумативног и формативног оцењивања. Будући да се у новим програмима наставе и учења инсистира на функционалним знањима, развоју међупредметних компетенција и пројектној настави, важно је да наставници на почетку школске године добро осмисле и са ученицима договоре како ће се обављати формативно оцењивање. У том смислу препоручује се наставницима да на нивоу стручних већа договоре критеријуме и елементе формативног оцењивања (активност на часу, допринос групном раду, израда домаћих задатака, кратки тестови, познавање географске карте...).

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано спроводи евалуацију и самоевалуацију процеса наставе и учења.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)

Шта пратимо		Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
<p align="center">Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p> <p>процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научних поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака.</p>	<p>Оцену одличан(5) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; - лако логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; - показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. 	<p>-Формативно оцењивање: свакодневно бележење активности ученика начасуу свеску евиденције наставника/е-дневник</p>	<p>Број јављања:</p> <p>За јављање +</p> <p>За јављање више пута ++</p> <p>За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5</p> <p>Ко не зна одговор -</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
	<p>Оцену врло добар(4) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава поједине проблеме на нивоу 	<p>-Комисија ученика и наставница</p>	<p>Учесталост јављања и распоред јављања по месецима</p>	<p>Пресек стања на полугодишту (сваких 16 часова)</p>
	<p>Оцену уредно(3) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава поједине проблеме на нивоу 	<p>-Усмено одговарање</p>	<p>Свеобухватност одговора Хронолошка и појмовна прецизност Сналажење на карти Хоризонталној вертикално повезивање градива Самосталносту одговарању</p>	<p>По потреби, бар једном у полугодишту</p>

	<p>стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања</p>	<p>-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију</p>	<p>За три недоношења домаћег-1 усвеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5</p>	<p>Свакодневно током године, праћење/ пресек стања за тромесечје</p>
		<p>Квизна кахуу, или Други онлајн квиз</p>	<p>Првопласирани +5 Другопласирани ++ Трећепласирани +</p>	<p>По једном у полугодишту</p>
	<p>Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује; – показује делимични степен активности и ангажовања.</p>	<p>Прегледање свески</p>	<p>Уредност Све забележено са часова</p>	<p>На крају наставне године</p>
		<p>-Писане провере -Ученици дају самопроцену оцене.</p>	<p>Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5</p>	<p>Након сваке теме (4 провере које се раде цеочас -подве у полугодишту и бардве провере до 15 минута-једна у првом и једна у другом</p>
	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;</p>	<p>-Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задаток забележено усвескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно квантитативно процењивање резултата рада,</p>	<p>По потреби</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – показује мањи степен активности и ангажовања. 		продуката група (пано, табела...)	
		<p>Недовољан(1) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање 	<ul style="list-style-type: none"> -Рад упару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) 	<p>Прва три пара која прва ураде задатак добијају+5</p> <p>Сви парови који ураде задатак добијају+</p> <p>Парови који не раде задатона часу добијају-</p>	По потреби
			<ul style="list-style-type: none"> -Сналажење на карти 	<p>За показаних 5 појмова за један минут</p> <p>-</p> <p>оцена 5</p> <p>За 4-4</p> <p>3-3</p> <p>2-2</p>	У току школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	<p>веома висок степен ангажовања ученика (5)</p> <hr/> <p>висок степен ангажовања ученика (4)</p> <hr/> <p>уз ангажовање ученика (3)</p> <hr/> <p>ангажовање ученика (2)</p>	<p>Вођење евиденције од стране наставника о:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Јављање уна часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима 	<ul style="list-style-type: none"> - Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано - Учесталост јављања и активност по месецима - Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада - Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко 	-Пресек стања по тромесечјима

				предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	
		не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање(1)	-Израда паноа,ППТ, различитих врста излагања	-Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	

ПЛАН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА И СТАНДАРДА

На почетку наставне године врши се иницијално тестирање. Оно се не оцењује
Предвиђен је и полугодишњи (децембар или јануар) и завршни тест (крај школске године) којима се проверава оствареност исхода и стандарда.

Опште предметне компетенције

Компетенција за учење:

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.

- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативносту свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и безупадица.

Одговоран однос према околини:

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.

- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховогстваривања.

Рад с подацима и информацијама:

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

- активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,
- поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи
- или пару,
- доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,
- одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,
- критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултат рада.

Дигитална компетенција:

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средстава.
- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Специфичне предметне компетенције

ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина зарешавање одређених ситуација

- Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

- Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на некој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

- Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

- Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

- Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

- Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
 - математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма, однос површинеа
 - физика -физичке појаве у природи, мерне јединице, уређаји за мерење
 - информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова;
 - ликовна култура – израда паноа, плаката, цртежа, модела, мапа ума;
 - Биологија–одређивање распрострањености одређених група животиња, биоми, пољопривреда.
 - грађанско васпитање – обрада тема које се односе на државу
 - физичко васпитање (здрави стилови живота)
 - историја – постанак и симболи државе
- Међупредметно повезивање биће детаљно разрађено у оперативним плановима рада, као и током тематског дана или тематске недеље, а обухваћено је и у пројектној настави и географској секцији.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно,садржајно и методичко прилагођавање наставног програма(нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, прилагођеност домаћих задатака);
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима;
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умећа и вештина из наставног градива.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
Географски положај, границе и величина територије Србије; Физичко-географске одлике Србије; Друштвено-географске одлике Србије; Природна и културна баштина Србије; Географија завичаја; Срби у региону и дијаспори.	-слушају -питају -разговарају -описују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални -фронтални	-боље разумевање, препознавање и усвајање знања

Напомена: Часови допунске наставе се могу по потреби кориговати. Број часова зависи од одељења и потреба ученика

ДОДАТНИ РАД

Циљеви додатног рада: Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквиру предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научног.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
Географски положај, границе и величина територије Србије; Физичко-географске одлике Србије; Друштвено-географске одлике Србије; Природна и културна баштина Србије; Географија завичаја; Срби у региону и дијаспори.	-разговарају -уочавају -закључују -анализирају -пишу реферате -праве паное	-мотивише за рад -усмерава -подстиче на размишљање, логичко закључивање, радозналост и самосталан рад	-самосталан рад -истраживачки рад -тимски рад -рад у мањим групама	-повезивање знања и примена научног -самостално истраживање и правилно коришћење стручне литературе и штампе

ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА

Циљеви географске секције:

- Разумевање појава, процеса и односа у природи и друштву.
- Развијање способности за активно стицање знања кроз истраживање.
- Развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу .
- Развијање логичког и апстрактног мишљења.
- Схватање повезаности природних и друштвених појава.
- Развијање свести о потреби заштите природе.
- Развијање вештина обнове и унапређења животне средине
- Развијање радних навика и склоности ка изучавању природних наука

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ГЕОГРАФСKE СЕКЦИЈЕ

- Пријављивање и учешће у раду географске секције је добровољно.
- Радпо групама у кабинету и на терену.
- Коришћењем савремених наставних средстава и прављење презентација.
- Приказивањем стеченог знања презентацијама и постављање резултата рада на сајту школе.
- Посетама одређеним институцијама.
- Заједнички рад са сродним секцијама.
- Програм ће бити реализован у сарадњи са заинтересованим наставницима школе, другим секцијама, Музејем, Историјским Архивом из Ужица, Народном библиотеком итд...
- У секцију ће бити укључени ученици 5, 6, 7. и 8. разреда.